

ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ

ਮਰਦ : ਮੈਂ ਸਾਲੀਏ, ਤੇਰੀ ਜੁਬਾਨ ਖਿੱਚ ਲਵਾਂਗਾ, ਤੈਨੂੰ ਬੋਲਣ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ
ਛੱਡਾਗਾਂ

ਕੁੜੀ : ਤੂੰ ਪੀਤੀ ਹੋਈ ਏ। ਛੱਡ ਦੇ ਮੈਨੂੰ।

ਮਰਦ : ਹਾਂ, ਪੀਤੀ ਹੋਈ ਏ। ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਹੱਡ ਭੰਨਵਾਈਏ, ਹੁਣ
ਥਕਾਵਟ ਵੀ ਨਾ ਲਾਈਏ। (ਮਾਰਨ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿਚ)

(ਨਗਾਰਾ)

ਸੂਤਰਧਾਰ : 1 ਇਹ ਥਕਾਵਟ ਲਾਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ
ਦੀ ਕੁਟਾਈ ਕਰਕੇ। ਉੱਝ ਇਹ ਉਸ ਜਲੂਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ,
ਜਿਹੜਾ ਗਲੀਆਂ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਰਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨਾਅਰੇ
ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇਰੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਠੋਕ
ਕੇ, ਇਨਕਲਾਬ, ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ। ਗਲਿਆ ਸੜਿਆ ਨਿਜ਼ਾਮ
ਮੁਰਦਾਬਾਦ।

ਸੂਤਰਧਾਰ : 1 ਤੁਸੀਂ ਆਖੋਗੇ, ਵਾਹ ਓਏ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾ, ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਈਏ
ਤੇਰੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਪਰ ਇਹਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨੂੰ ਪਤਾ
ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਨਕਲਾਬ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਇਨਕਲਾਬ ਦੀਆਂ
ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਕੀ ਹਨ। ਗਲਿਆ ਸੜਿਆ ਨਿਜ਼ਾਮ ਕੀ ਹੈ?
ਇਨਕਲਾਬ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਣਾ ਹੈ? ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਣਾ
ਹੈ? ਇਹੋ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਹੈ?

(ਨਗਾਰਾ)

ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਸਾਂ, ਜਦੋਂ ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦਾ
ਨਾਅਰਾ ਮੇਰੇ ਕੰਨੀਂ ਪਿਆ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਮੁਹੱਲੇ ਇਕ ਡਾਢੀ ਜਨਾਨੀ
ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਦੋਸਤ ਅਨੂੰ ਦੀ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ, ਅਨੂੰ ਨੂੰ ਮਾਰਦੀ
ਸੀ। ਖਾਣ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਂਦੀ, ਪੀਣ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ ਦੈਂਦੀ
ਸੀ। ਅਸੀਂ ਖੇਡਦੇ ਖੇਡਦੇ ਨਾਅਰੇ ਮਾਰਦੇ। ਮੋਟੀ ਮਾਸੀ ਮੁਰਦਾਬਾਦ,
ਇਨਕਲਾਬ, ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ। ਪਰ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸੇ ਮੋਟੀ ਮਾਸੀ ਨੇ
ਸਾਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮਿੱਠੇ ਚੌਲ ਖੁਆਏ। ਅਨੂੰ ਨੂੰ ਵੀ ਖਵਾਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ
ਨੱਚਦੇ ਟੱਪਦੇ ਇਹ ਨਾਅਰਾ ਲਾਇਆ। ਮਾਸੀ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ,
ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ।

ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਸਾਡੀ ਖੇਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹਾਂ। ਇਹ ਗਲ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦੀ, ਅਸੀਂ ਖੇਡ ਖੇਡ ਵਿਚ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਦੇ ਗੋਰੀ ਚਮੜੀ ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ।

ਇਨਕਲਾਬ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਕ ਸੋਚ ਸੀ। ਹਰ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਅੰਤ ਸੀ, ਜੋ ਗਲਤ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦੀ।

ਅਸੀਂ ਕਵਿਤਾ ਵਾਂਗ ਨਾਅਰਾ ਜੋੜਦੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਾਇਕ ਸੀ। ਚਿੱਟਾ ਰੰਗ ਚਾਂਦੀ ਦਾ, ਦੇਸ਼ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ, ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ, ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਚਲੇ ਗਏ। ਯਾਨੀ ਦਫ਼ਾ ਹੋ ਗਏ। ਲਾਲ ਕਿਲੇ 'ਤੇ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾਇਆ। ਖੇਡ ਖੇਡ ਵਿਚ ਤਰੰਗੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦਿੰਦੇ, ਪਰ ਨਾਲ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਨਾ ਭੁੱਲਦੇ ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਕਿਰਤੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੜੇ। ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਅਰਾ ਹੁੰਦਾ ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਜੜਦਾ।

ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਇਥੇ ਰੱਖ
ਸਾਡਾ ਏਕਾ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ
ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ।

(ਨਗਾਰਾ)

28 ਸਤੰਬਰ 2007, ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ 100ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਨ। ਜਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦੀ ਗੂੰਜ ਸਾਰੀ ਫਿਜ਼ਾ ਤੇ ਛਾ ਗਈ। ਇਹ ਗੂੰਜ ਹਰ ਗਲੀ ਗੂੰਜੀ

ਹਰ ਘਰ ਗੂੰਜੀ
ਹਰ ਵਿਹੜੇ ਗੂੰਜੀ
ਹਰ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਗੂੰਜੀ
ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਗੂੰਜੀ
ਹੁਸੈਨਵਾਲੀ ਗੂੰਜੀ
ਜਲੰਧਰ ਗੂੰਜੀ, ਬਰਨਾਲਾ ਗੂੰਜੀ

ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਗੂੰਜ ਇਕ ਸਵਾਲ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ
ਵਾਸਤੇ ਜਵਾਬ ਲਈ ਛੱਡ ਗਈ।

ਦੱਸੋ ਤੇ ਸਹੀ, ਇਨਕਲਾਬ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਦੇਵੇਗਾ ?

ਹੁਣ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੋਟੋ ਮਾਸੀ ਮੁਰਦਾਬਾਦ,
ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ, ਗੋਰੀ ਚਮੜੀ ਮੁਰਦਾਬਾਦ, ਇਨਕਲਾਬ
ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ।

ਹਾਂ, ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਪਏਗਾ।

ਇਨਕਲਾਬ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਦੇਵੇਗਾ ? ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਵੇਗਾ ?

ਹੁਣ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਕੀ ਹੈ ਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ।
ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਹੁਣ ਕੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ?

ਨਗਾਰਾ ਵਜਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਝਾਕੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ)

ਝਾਕੀ: 1

3 : ਕੌਣ ਏ ਤੂੰ ? ਕੀ ਚਾਹੀਦੈ ?

4 : ਜੀ, ਮੈਂ ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਕੰਮ ਚਾਹੀਦੈ।

3 : ਹੂੰ... (ਉਸ ਨੂੰ ਉਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈ)

4 : ਜਨਾਬ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਪੁਛ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੀ ਏ ?
ਜੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਦੋ ਹੱਥ ਨੇ, ਦੋ ਤਕੜੇ ਹੱਥ, ਦੋ ਨਰੋਏ ਹੱਥ, ਅਜਮਾ
ਕੇ ਦੇਖ ਲਵੋ।

3 : ਠੀਕ ਹੈ, ਠੀਕ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ...

4 : ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਕਾਹਦੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹੋ ?

3 : ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਏ

4 : ਫੇਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰੋ

3 : ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ

4 : ਕੀ ?

3 : ਓਏ, ਅਸੀਂ ਬਸ ਸਟੈਂਡ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਬਣਾ ਰਹੇ
ਹਾਂ, ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਟੋਰ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਫਿਲਮੀ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।
ਕ੍ਰਿਕਟ ਸਟੇਡੀਅਮ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਓ .. ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਾਂ,
ਉਦਘਾਟਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਏਨਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ

4 : ਜੀ, ਜੇ ਏਨਾ ਕੁਝ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ਕਰ ਦੇਵੋ।

3 : ਜੇ ਕਰ ਸਕੇ ਤਾਂ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਪਰ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਠੋਕਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ
ਹੋਇਆ... ਮੇਰੀ ਸੁਣ, ਹੁਣ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾ, ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਜੇ ਰੱਬ

ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾ
ਤੇ ਸੌਂ ਜਾ... (ਹੱਸਦਾ ਹੈ)

(ਨਗਾਰਾ)

ਸੂਤਰਧਾਰ : ਇਹ ਹੱਸ ਰਹੇ ਨੇ... ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰਾਂ ਵਿਚ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਦੇ ਉਚੇ ਗਲਿਆਰਾ ਵਿਚ, ਰਾਜ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਮੰਤਰੀ, ਉਹਨਾਂ
ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰ ਆਪਣੀ ਗਲਬਾਤ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬ
ਦਾ ਇੱਝ ਹੀ ਮਖੌਲ ਉਡਾਂਦੇ ਨੇ। ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤੇ 'ਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਲੋਂ
ਲਾਏ ਨਾਅਰੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਂਦੇ ਨੇ।

ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਜ਼ਾਤ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ?

ਅਸੀਂ ਇਜ਼ਾਜਤ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਜੋ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹਾਂ, ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ
ਹਕੀਕਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰ ਜੋੜਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਨਾਂ
'ਤੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨੁਕਤਾ ਲੱਭ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।

ਪਰ ਹਾਂ ਬੜੇ ਸਿਆਣੇ। ਹਰ ਇਕ ਗਲ ਦਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ਜਵਾਬ।
ਆਪਸ ਵਿਚ ਹਾਂ ਖਹਿ ਰਹੇ ਤੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਸਾਥੀਆ...

ਲਾਲ ਸਲਾਮ।

ਸਾਥੀਆ ਬਣਨਾ ਸਾਨੂੰ ਆਏਗਾ ਕਦੋਂ ?

ਵੱਡੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਿਚ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ
ਆਏਗਾ ਕਦੋਂ ?

ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਾਂਝ ਬਣੇਗੀ ਕਦੋਂ ? ਕਦੋਂ, ਕਦੋਂ, ਕਦੋਂ। (ਨਗਾਰਾ)

ਝਾਕੀ : 2

3 : ਥਾਣੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਏ।

4 : ਬੱਕ ਓਏ ਬੁੱਢਿਆ

3 : ਜੀ, ਕੁਝ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲੁੱਟੀ ਏ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ
ਕੀਤੀ ਏ।

4 : ਕੌਣ ਨੇ ਉਹ ਗੁੰਡੇ ? ਨਾਂ ਲੈ...

3 : ਯਾਦਵ, ਢਿੱਲੋਂ ਤੇ ਭੋਲਾ ਪਹਿਲਵਾਨ।

4 : ਓਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀ ਏ ?

3 : ਜੀ, ਯਾਦਵ ਬਾਵਰਦੀ ਸਿਪਾਹੀ ਏ, ਢਿੱਲੋਂ ਉਹਦਾ ਸਹਾਈ ਹੈ,

ਯਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਏ, ਆਪਸ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਏ।

4 : ਓਏ ਕੀ ਬਕਣਾ ਏ, ਤਿੰਨੋਂ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਨੇ। ਸ਼ਰੀਫਾਂ ਦਾ ਉਹ ਟੋਲਾ ਏ

3 : ਜੀ, ਇਹੋ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਰੋਲਾ ਏ।
ਹਾਂ, ਇਹੋ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਰੋਲਾ ਏ।

(ਨਗਾਰਾ)

ਝਾਕੀ: 3

3 : ਕੌਣ ਏ ਤੂੰ ? ਬੈਂਕ ਕੀ ਲੈਣ ਆਇਆ ਏ ?

4 : ਕਰਜਾ ਲੈਣ ਆਇਆਂ ਹਾਂ, ਜੀ ਟਰੈਕਟਰ ਲੈਣਾ ਏ।

3 : ਜ਼ਮੀਨ ਕਿੰਨੀ ਏ ?

4 : ਅੱਠ ਕਿੱਲੇ।

3 : ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ

4 : ਉਹ ਤਾਂ ਜੀ ਆੜਤੀਏ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਖੀ ਏ

3: ਫੇਰ ਇਥੇ ਕੀ ਬੈਂਗਣ ਲੈਣ ਆਇਆਂ ਏ ?

4 : ਜੀ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਏ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕਿਸਾਨ ਏ,
ਆੜਤੀਆਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਰੱਦ, ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮਾਫ਼ ਕਾਗਜ਼ ਸਾਰੇ
ਸਾਫ਼।

3 : ਫੇਰ ਤੂੰ ਵੀ ਹੋ ਜਾ ਸਾਫ਼।

(ਨਗਾਰਾ)

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕਿਸਾਨ ਏ, ਆੜਤੀਆਂ
ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਰੱਦ, ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮਾਫ਼ ਕਾਗਜ਼ ਸਾਰੇ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਫੇਰ
ਤੂੰ ਵੀ ਹੋ ਜਾ ਸਾਫ਼।

(ਨਗਾਰਾ)

ਝਾਕੀ 4

3 : ਜੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਕੂਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਏ।

4 : (ਉਸਦੀ ਖਸਤਾ ਹਾਲਤ ਵੇਖ ਕੇ) ਇਥੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਦਾਖਲ
ਕਰਵਾਉਣਾ ਏ ?

3 : ਸਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਬੰਟੀ ਇਥੇ ਪੜਦਾ ਏ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡਾ ਕਾਕਾ

- ਵੀ ਜਿਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇਥੇ ਪੜੇਗਾ।
- 4 : ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਖਰਚਾ ਹੈ ?
- 3 : ਜੀ ਕਿੰਨਾ ?
- 4 : ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਫੀਸ-5000/-
ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਫੀਸ-1200/-
ਬਿਲਡਿੰਗ ਫੰਡ-1000/-
ਸਕੂਲ ਵਲੋਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਕਾਪੀਆਂ-800/-
ਕੁਲ 8000/-
- 3 : ਜੀ ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਟੱਬਰ ਦੀ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਏ, ਇੰਨੇ ਕਿਥੋਂ ਦੇਵਾਂਗਾ ?
- 4 : ਫੇਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ 'ਚ ਪੜਾ, ਪੜਾਈ ਮੁਫਤ, ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਜਿਥੇ ਮਾਸਟਰ ਨਹੀਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਜਿਥੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਦਰੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਬੈਂਚ ਨਹੀਂ, ਕਮਰੇ ਦੀ ਛੱਤ ਚੌਂਦੀ ਏ, ਕੰਧਾਂ ਭੁਰਦੀਆਂ ਨੇ, ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਉਂਕ ਲੱਗੀ ਏ।
- 3 : ਜੀ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਏ, ਬੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਨੇ।
- 4 : ਫੇਰ ਭਵਿੱਖ ਵੇਖ ਲੈ, ਜਿਹੜੇ ਜਿਹਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਖਸਤਾ, ਉਹ ਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਖਸਤਾ।

(ਨਗਾਰਾ)

ਝਾਕੀ:5

ਮਾਈਮ ਵਿਚ acting ਕਰਨੀ ਏ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਔਰਤ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਲਾਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ।

ਤੇਰੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਇਹ ਜੁਰਅਤ, ਦਲਿਤ ਹੋਣ ਤੇ ਠਾਕੁਰਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਕਰੇ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਏ, ਤੇਰਾ ਅਸੀਂ ਨੰਗਾ ਜਲੂਸ ਕੱਢਾਂਗੇ

(ਨਗਾਰਾ)

ਉਹਦਾ ਜਲੂਸ ਕਢਿਆ ਗਿਆ, ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਰੋਪਦੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

(ਨਗਾਰਾ)

ਸੂਤਰਧਾਰ : ਇਹ ਸਨ ਕੁਝ ਝਾਕੀਆਂ, ਗਰੀਬ ਬੰਦਿਆਂ, ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਦੀਆਂ, ਲਾਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ।

ਪਰ, ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ, ਅਮੀਰ ਲੋਕ

ਅਯਾਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਸੇ ਉਡਾਂਦੇ ਨੇ, ਇਹ ਵੀ ਸਾਡੇ
ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਪੈਸੇ ਦੀ ਖੇਡ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਗਾਇਕ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨਾਈਟ, ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਫੈਸ਼ਨ ਸ਼ੋ
ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਲੱਖਾਂ, ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਖੇਡ, ਟੀ.ਵੀ.
ਚੈਨਲਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰੀਆਂ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ
ਨੇ, ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਤੇ ਨਿਰਵਸਤਰ ਜਿਸਮਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼।
ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਨੀ ਅੱਜ ਕੀ-ਕੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਇਹ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਦੇ ਅਸੀਂ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹਾਂ।

ਇਥੇ ਕੂੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ,
ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ
ਕਚਿਹਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ
ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ

ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਦੇ ਨੇ,
ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਕੁਖ ਵਿਚ ਬੱਚੀਆਂ ਕਤਲ ਹੁੰਦੀਆਂ
ਨੇ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਦਵਾਈ ਬਿਨਾ ਜੋ
ਜਿਉਂਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਅੱਡੀਆਂ ਰਗੜ ਰਗੜ ਕੇ ਜਿਉਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਜੇ ਮਰਦੇ
ਨੇ ਤਾਂ ਅੱਡੀਆਂ ਰਗੜ ਰਗੜ ਕੇ ਮਰਦੇ ਨੇ।
ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹਾਂ।

ਅਸੀਂ ਮਾਯੂਸ ਹਾਂ ਪਰ ਇਸ ਮਾਯੂਸੀ ਵਿਚ ਵੀ ਆਮ ਦੀ ਕਿਰਨ
ਦਿਸਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ

ਸੱਚ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ
ਸੱਚ ਹਰਿਆ ਨਹੀਂ
ਸੱਚ ਡਰਿਆ ਨਹੀਂ

(ਨਗਾਰਾ)

ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੇ ਸਿਰ ਜੋੜੇ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਂਦਾ, ਇਸ ਯੁੱਗ
ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਆਂਦਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ।
ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਭਰਿਆ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ।

ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬੜੀ ਲੰਮੀ ਏ
ਲੜੀ ਕਦੇ ਰੁਕਣੀ ਨਹੀਂ
ਕਲਮ ਭਾਵੇਂ ਹੋ ਜਾਏ ਖੁੰਡੀ
ਲਹੂ ਭਿੱਜੀ ਸ਼ਾਂਤੀ/ਦਵਾਤ ਸੁਕਣੀ/ਮੁਕਣੀ ਨਹੀਂ

(ਨਗਾਰਾ)

(ਇਨਕਲਾਬ ਜਿੰਦਾਬਾਦ ਵਾਲਾ ਗੀਤ)

ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਮੈਂ, ਜੋ ਇਕ ਗਰੀਬੜਾ ਜਿਹਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਸਾਂ। ਹੁਣ, ਇੱਜ਼ਤ
ਮਾਣ ਵਾਲਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਕੰਮ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ
ਫਿਟਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਦੁਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਥਾਣੇ ਰਪਟ
ਲਿਖਾਣ ਗਿਆ ਕੋਈ 'ਓਏ ਬੁੱਢਿਆ' ਕਹਿ ਕੇ ਪੁਕਾਰ ਨਹੀਂ
ਸਕਦਾ।

ਬੈਂਕ ਗਿਆ ਕੋਈ 'ਕਿਧਰ ਮੂੰਹ ਚੁਕਿਐ' ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਮਾਰ ਨਹੀਂ
ਸਕਦਾ

ਹੁਣ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਆਪਣਾ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਗਾ ਸਕਦਾ
ਹਾਂ...

ਗੀਤ : ਦੇਸ਼ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਸਾਨੂੰ, ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਇਹਦੇ ਲੋਕ ਹਾਣੀਆ
ਅਸੀਂ ਹਾਣੀ ਹਾਂ, ਸਾਡੀ ਸਾਂਝ ਹੈ, ਏਕਤਾ ਹੈ
ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵੇਖੋ ਤੇ ਸਹੀ ਕੀ ਕੀ ਏ

ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਏ, ਜੋ ਕਦੇ ਸਿਰਫ ਵੱਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ,
ਪੈਸੇ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ

ਹੁਣ, ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਪੜਦੇ ਨੇ ਜਿਥੇ ਕਦੇ ਸਿਰਫ ਅਮੀਰਾਂ
ਦੇ ਬੱਚੇ ਪੜਦੇ ਸਨ

ਹੁਣ, ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਵੀ ਉਹੀ ਹਸਪਤਾਲ ਨੇ ਜੋ ਕਦੇ ਸਿਰਫ
ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਨ। ਉਹ ਹੁਣ ਦਵਾਈ ਬਿਨਾਂ ਔਡੀਆਂ ਰਗੜ
ਰਗੜ ਕੇ ਜਿਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਔਡੀਆਂ ਰਗੜ ਰਗੜ ਕੇ ਮਰਦੇ
ਨੇ

ਮੈਂ ਵੀ ਹੁਣ, ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੁਟਦਾ ਨਹੀਂ,
ਕੁਟ ਸਕਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਘੁੱਟ ਪੀ ਕੇ ਵੀ ਕੁਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।
ਥਕਾਵਟ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਵੀ ਕੁੱਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ
ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਸੋਝੀ ਆ ਗਈ ਏ ਤੇ ਮੈਨੂੰ, ਉਹਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨੀ ਆ
ਗਈ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਵੋ, ਵੇਖੋ ਤੇ ਸਹੀ ਹੁਣ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੀ ਹੈ ?

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੁਣ ਕੰਮ ਹੈ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜਗਾ ਹੈ, ਕਮਾਉਣ ਲਈ,
ਰੱਜ ਕੇ ਖਾਣ ਲਈ ਕੰਮ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਕੋਲ, ਵੇਖੋ ਤੇ ਸਹੀ ਆ ਕੇ, ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਆਦਮੀ
ਕੋਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਘਰ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖੇਡਣ ਲਈ

ਵਿਹੜਾ, ਨੱਚਣ ਲਈ ਟੱਪਣ ਲਈ। ਇਹੋ ਤਾਂ ਹੈ ਇਨਕਲਾਬ।
 ਹਾਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਰਾਤ ਲਈ ਹੈ ਪਰਬਾਤ। ਇਹੋ ਤਾਂ ਹੈ
 ਇਨਕਲਾਬ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹੈ ਸੌਗਾਤ,
 ਇਹੋ ਤਾਂ ਹੈ ਇਨਕਲਾਬ, ਜਿਸਦੀ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ,
 ਪਰ, ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਇਸ ਲੁੱਟ ਖਸ਼ੂਟ ਵਾਲੇ, ਕਾਣੀ
 ਵੰਡ ਵਾਲੇ, ਗਲੇ ਸੜੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਹਾਮੀ, ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਨੇ, 'ਹੂੰ ...
 ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਖੇਡ'।
 ਉਹ ਰੂਸ ਦੀ ਗਲ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਗਲ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਜਰਮਨੀ
 ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਨੇ।
 ਜਿਥੇ ਇਨਕਲਾਬ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਉਹ
 ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।
 ਮਨੁੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੱਲ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ
 ਹੋਇਆ, ਉਹ ਅੱਜ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵੇਗਾ।
 ਹੋਵੇਗਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਦੀ ਹੋਣੀ, ਬਰਾਬਰੀ ਵਿਚ ਹੈ, ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ
 ਵਿਚ ਹੈ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਹਿਣਾ ਹੈ।

ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ

ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਸਲਾਮ,

ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਣਾਮ,

ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ

ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ, ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ

(ਨਗਾਰਾ)